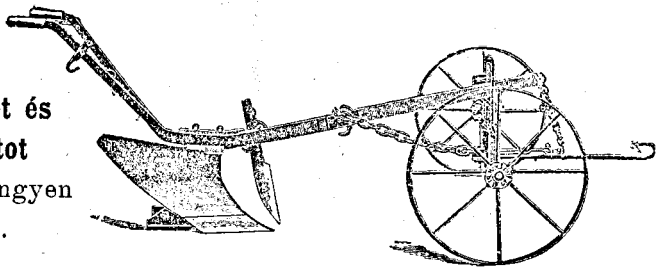

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hírneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
árajánlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

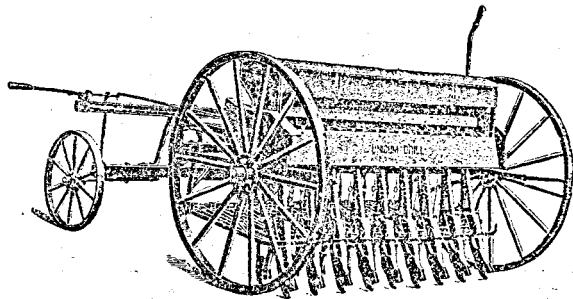
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott „UNICUM DRILL“

(sik és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

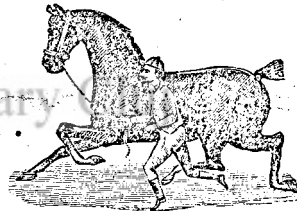
1266

Páris 1900. világiállítás: „GRAND PRIX.“

KWIZDA-féle restitutions fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz
lovak részére.

— Egy üveg K. 2-80. —

40 év óta az udvari istállóban a katonai és polgári nagyobb istállóban használatban, nagyobb megerősítés előtt és után erősítőül, inak merevedése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

KWIZDA szabadalma.

Pneumatic. bokavédő szállagléppárnával.

Bokavédő szalagok

GUMMIBÓL szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állítatik elő és pedig a bal és jobb lábára.

A bokára, a-b-ig mérve, melynek körülete
20—22 cm. megfelel az 1. sz. | 24—27 cm. megfelel a 3. sz.
22—24 cm. | 2. sz. | 27—30 cm. | a 4. sz.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben dronként	Fekete, barna v. fehérszín.
1. sz. K. 5-50. 2. sz. K. 5-90.	1. sz. K. 5-90 2. sz. K. 6-40.
3. sz. K. 6-40. 4. sz. K. 7-30.	3. sz. K. 6-80. 4. sz. K. 7-70.

Főraktár: 1291. I.

Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztr., magy. kir., román kir., és bolgár fejedelmi udv. szállító.
kerületi gyógyszerész, Korneuburg. bei WIEN.

1109

HERMANN E.

VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltnék.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karikahajós 65—80 forintig. Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumí 2 frt 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 frt. 50 krig. Kerékpár acetillen lámpa 2 frt. 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért.

A szemétben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országszerte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Szíveskedjen vagyongyűjtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, Kódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

A m. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége

Budapest, V. kerület, Váci-körut 32. szám

1262

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

GÖZCSÉPLŐKÉSZLETEKET, IPARI CZELOKRA ALKALMAS COMPOUND LOKOMOBILOKAT.

MILLENIUM

fűkaszaló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálloda.

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez

gépfontait, dísz-kerítést és díszkaput,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legelőszóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségesletű cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtószíjakk, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Allomás által olomzárólt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakat,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberrindorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitünő lenmagot, hal-tacszint, székely tengerit, hanna árpát, duppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zab-különlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borjú, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)

a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Jehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással készséggel szolgálunk.

1018.

Cséplőgépek

jókarban tartásához és üzeméhez szükséges gummi pakolások, tömitések, szíjak, ponyvák, olajok és szerzőszámok, valamint a cséplőgépeknél a legújabb miniszteri rendelet szerint előírt és összeállított mentőszerevények gyári raktára.

Schottola Ernő

műszaki központi szaküzletében. 1313

Budapesten, Andrassy-ut 22.

„PEF“ (Porcellán-Email-Festék)

falakon és fán porcellánszerű mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajt készítő helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, — fürdőszobák, kloettek stb. részére felette célszerű. —

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szivesen szolgálnak az egyedül gyárosok.

Festékgyárak: —

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036. I.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Socialismus és a gazdák. <i>Móssa Attila.</i>	192
Munkáviszonyok Romániában. II. <i>Gaal Gyula.</i>	192
Kereskedelmi- és gyógynövények kísérleti eredményei. II.	193
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXIV.	194

Tárca:

Különféle népek és korok meteorológusai. <i>Krenedits Ödön.</i>	192
---	-----

Kisebb szakközlemények

.	195
-----------	-----

Vegeyes közlemények.

.	196
-----------	-----

Piaci és vásári ártudósítások.

.	198
-----------	-----

Árdrdetések

= Impregnált =
takarmányrépa
= magvak =

legnagyobb csiraképességgel
birnak és a legbiztosabb
termést adják. Kaphatók

==== kizárólag: =====

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedésében

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

1002

Socialismus és a gazdák.

A socialismus kisebb-nagyobb szünetekkel, de nagyban működik Magyarországon. A lapokból olvassuk, hogy a déli vármegyékben mekkora mérveket öltött, és hogy legutóbb Csongrádvármegyében grasszál.

Erdély még meglehetősen tisztán áll, itt a socialismusnak még nincsen talaja. Azt azonban, úgy hiszem, merész dolog volna állítani, hogy nem is fog itt termőtalajra találni a jövőben, avagy már a közel napokban.

A socialismus a levegőben van épp úgy, amint a múlt század 40 es éveiben a levegőben volt a forradalom szelleme. Akkor ez hódított — most ez hódít, keres és talál hívőket.

A socialismus elvei veszélyesek a társadalom rendjére, veszélyesek a gazdákra, a birtokosokra egyaránt, de magyar nemzeti szempontból is nagyon veszélyesek, mert ott ahol a lakosság vegyes, bizonyosan a nemzetiségi kérdéssel összekötve fog megjelenni. Az erdélyi oláhság átlag elég hidegvérű és nyugodt kedélyű, de ha a socialismus tanait annak terjesztői, vezetői a nemzetiségi kérdéssel kötik össze és úgy igyekeznek a különben hidegvérű oláhságnak beadni: bizony nagyon félős, hogy ebből egy második 48 — 49 áll elő.

Meg fog-e történni ez vagy sem — a jövő titka? Hogy bekövetkezhetik — ezt tagadni nem lehet. Igyekezni kell tehát a kedélyeket nem izgatni, hanem megnyugtani, a népnek a lehetőséghez képest dolgot, foglalkozást adni.

A csongrádi kubikos földműveléssel nem foglalkozik; a földművelés, a gazdasági munkák neki nem adnak akkora jövedelmet, mint a kubikos földmunka és szinte szegyenletes dolognak tartja magára nézve mezei munkákkal foglalkozni.

Nálunk azonban a nép nem ért a kubikos munkához, szereti a mezei munkát és kisebb bérrel is megelégszik, a részes munkával, főleg a kukorica részes kapálásával megkeresi magának az ételmet csaknem egész évre.

Napjainkban valóságos jelszóvá vált a gazdasági lapokban, hogy termeljünk 35 mm. tengerit egy kat. hold földön. Hogy ez nem lehetetlenség — példa van már rá.

A termelés módja szépen le van írva a „Gazdasági Lapok” múlt évi folyamában, magam is érintettem ezt a témát e lapokban és leirtam a 2. forduló lehetőségét. Igen szépen és terjedelmesen megírta a tengeri termelést az Erdélyi Gazdában br. Kemény József három közleményben.

Aki érdeklődik jobban az ügy iránt, mindazon közleményeket megtalálja az idézett lapokban, én nem idézem a közleményeket, csupán annyit használok fel ezen közleményekből, amennyi nekem szükséges.

Hermann, a bácskai 35. mázsa tengeri termelő, fogatos erővel végez minden munkát és géppel, mert ott az ember nagyon kevés, tehát rá van kényszerítve a kisegítő eszközre.

Ezt a művelési módot ajánlja br. Kemény József is és összehasonlítást tesz a házi kezelés és a részes művelés között. Az összehasonlítás eredménye az, hogy a házi művelés jobb és olcsóbb.

Nem vitatkozom e kérdés felett annál inkább is nem, mert elismerem ezen állítás igaz voltát. Kiindulási pontomból folyólag azonban a házi kezelést akarom megvitatni.

Tökéletesen elfogadom és aláírom a báró úr mindazon állításait, amelyeket a részes művelésről leirt. A magam gyakorlatából tudom azt, hogy pl. 10 tengeri részes közül alig egy műveli meg a földet, helyesen, 2—3 valahogy, a többi pedig rosszul, elkésve. A művelés eredménye látszik a tengerin a lábán állva, látszik akkor is, a mikor le van szedve és csomóba rakva és a földön meg látszik az a következő évben a benne lévő terményen.

Ott, ahol a tengeri után tavaszgabonát szoktak vetni, árpát, zabot vagy tavaszbúzát, — tavasztól aratásig, de leginkább érés idején kitűnik az, hogy melyik rész miként volt kapálva. Egyazon táblában, közvetlen egymás mellett akkora különbség van a tengeri részek és az utána jövő terményekben is, mintha nem egy táblában egy tulajdonos földje volna az.

Ez tény, a földbirtokosra káros ez a körülmény, az szintén tény — káros ez tulajdonképp a részesre is, de ő azt méltányolni nem tudja, de a tengeri részes művelést mint egy szükséges rosszat meg kell tartani.

Meg kell tartani a részes kapálást azért,

Tavaszi gazdasági anyag, eszköz és gépárjegyzékünk valamint szőlő és kertmívelési árjegyzékünk most jelent meg; azt kívánságra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

V. Alkotmány-utca 31. szám.

mert meggyőződésem szerint ez az állapot egyik gátja a socialismus terjedésének.

Ezelőtt évekkkel, amikor Szabolcs vármegyében a socialismus nagy mértékben uralkodott, beszélgettem egy ottani nagybirtokos első gazdatisztjével és ő elismerte azt, hogy a socialismus kitörésének ott, az odavaló birtokos urak az okai, mert nem adnak részes munkát a népnek és ha adnak is, annyi sallangot kötnek hozzá, hogy a részes jóformán ingyen dolgozik. Ilyen körülmények között és ha még izgatják is a népet — nem csoda, ha kitör belőle az elégtelenség.

Az elégtelenség kitörését kell nekünk meggátolni a lehetőséghez képest, ennek pedig egyik eszköze az, hogy tengerinket részibe adjuk a népnek.

Napjainkban az igények nőnek, a kiadások szaporodnak, maga iránti kötelessége minden gazdának a kiadások szaporodásával a bevételeinek szaporítását is eszközölni. — Annyi oldalról és oly sokféle kiadással van megtámadva a gazda, hogy szinte leirhatatlan — igyekeznie kell tehát bevételeit is szaporítani, de ezen igyekezet mellett alkalmazkodnia kell a körülményekhez is.

Ilyen körülmények a többek között: a socialismus, a kivándorlás.

A kivándorlást csak mint egy körülményt említem meg, ezt meggátolni mai nap nem lehet. Ennek meggátolására, illetőleg szelidítésére — mert tökéletesen meggátolni úgy sem lehet — nem magángazdasági, hanem közgazdasági és politikai okok folyhatnak be. Majd ha elérjük a magyar nemzeti állam létesülését, külön vámterülettel, gazdasági önállósággal — akkor meg fog oszlan a nép az

ipar és földművelés között jobb arányban, mint ahogy ma van, akkor a kivándorlás is szelidülni fog.

Mózsa Attila.

Munkásviszonyok Romániában.

(Gaal Gyula, a földművelésügyi m. kir. miniszter bukaresti gazd. szaktudósítójának jelentéséből.)

II.

Ámbár tehát a meglévő, de meglehetősen hiányos adatokból nem lehet szám szerint kimutatni, hogy a Romániában rendelkezésre álló munkáserő elégtelen és külföldi munkaerő feltétlenül szükséges volna, a birtokviszonyok történeti fejlődése és különösen a román népjellem nagyon érthetővé teszik, hogy, oly munkásokra, kik állandó vagy időszakos, de folytonos munkára távolabb vidékre is elmennek, egyes helyeken nagy szükség van. Minthogy pedig a székely az ország közelségénél fogva már generációkon át megszokta Romániában munkát keresni, az életviszonyokat ott már ismeri, munkája pedig rendszerint jobb a többi idegen munkásénál, igen természetes, hogy a kivándorlás, de inkább még a munkaidőre való ideiglenes kivonulás különösen egyes vidékekről állandó jelleget öltött.

A román közvélemény e kérdéssel szemben kétfelé oszlik. Mindazok, kiknek gazdasági s gyári munkával gyakorlatilag van dolguk, tudván azt, hogy az idegen munkásokra elkerülhetlenül szükségük van vállalatuk folytatására, azokat pártolják és bejöveteleket elősegíteni óhajtják. Azonban azok, kik közvetlenül érdekelve nincsenek, részben így a hivatalos körök, a román munkásnak károsítását látják és számítják, hogy mennyi pénz megy ki az országból munkabér fejében, melyet az idegen munkások hazaküldenek vagy magukkal visznek, nem véve számításba azon értéket, melyet az idegen munkások munkájuk által előállítottak. Ezen hangulat nyomása alatt a kormány az az idegen munkások bejöveteletét lehetőleg meg-

nehezíti s azok tömeges behozatalára a következő szabályokat adta ki:

Tömegesen idegen munkást csak a megyefőnök (préfekt) engedélyével lehet és pedig csak meghatározott időre behozni. A megyefőnök csak akkor adhatja ki az engedélyt, ha az illető község előljárósága bizonyítja, hogy a megjelölendő munkára a községben vagy közvetlen környékén nem kapható elegendő román munkás. A vállalkozó, ha az engedély megadatik, köteles kezességet vállalni, hogy minden munkásért a határon egy negyedévre az úgynevezett közlekedési vagy útdíj megfizetessék és hogy a munkásokat és pedig ugyanoly számban, mint amennyi bejött, a határig saját költségén elszállítja. Azután ha mindezen formalitások megtörtént, adatik meg az engedély idegen munkások tömeges behozatalára. A gyári és ipartelepekre nézve már előbb említett, hogy az idegen munkások száma bizonyos megszorításnak van alávetve a kedvezményben részesülő vállalatoknál, azonkívül a hatóság időközönként vizsgálatot tart, valjon az idegen munkások honossági okmányai rendben vannak-e és azokat, kiknél hibát talál megbírságot, vagy kitoloncoltatja.

A Romániába bejött munkások kereseti viszonyaira nézve a következők jegyezhetők fel: Azok vidékenként természetesen különbözők, különbözők a természetben kiadatni szokott tápszerek, de minthogy Magyarország szempontjából legérdekesebb a székely munkások sorsa, kik nagyjából Moldvában találnak keresetet, elég lesz példaként egy moldvai nagybirtokon éveken át szokásos bért fölemlíteni, mely nagybirtokon cukorrépa-termelés is folyik és cukorgyár is van, úgy, hogy az évente mintegy 1000 székely munkást alkalmaz.

A munkásokkal kötött szerződés szerint azok a répakapálás kezdetétől fogva az aratás befejeztéig következő bért kapják: a férfiak naponta a munkanapok alatt 1 frank 25 centiment, a nők és fiatalabb legények 1 frankot; táplálékul pedig kapnak tengeri lisztet amennyi

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

Különböző népek és korok meteorológusai.

Vajjon Schenzl Guidó, a tudós magyar benczsrendi szerzetes, a midőn 1870-ben szervezte a meteorológiai és földmágnességi magyar királyi intézetet, amely ma már oly nagyszerű intézménnyé nőtte ki magát: gondolt-e elődjére, akik az emberi nem születése óta, de különösen azóta, hogy az első földművelő megszületett, voltak minden időben és minden nép-nél, kivált időjárások alakjában, a miről a legvastagabb bizonyítékot a még ma is divó száz éves kalendáriom szolgáltatja.

Ime, egy új érv azon különös jelenség felől, amelylyel úgy a jelen életben, mint a múltban oly gyakran találkozunk, hogy t. i. az egymással homlokegyenest ellenkező dolgok, miként a jelen esetben a tudomány és a babonás vakhit, egy és ugyanazon időpontban megférnek egymás mellett.

Manap-ág, amidőn a meteorológiai intézmény nyomán, naponta meghozza a távirósodrony az egész művelt világ minden fontosabb időjárás gócpont hő- és légnyomás fokát s

az izotermi és izobar vonalak képéről a meteorológus majdnem csalhatatlan pontossággal határozhatja meg a közel jövőnek időjárását: hosszabb szárazság vagy esős idő alkalmával számtalan, esőért vagy szép időért eső búcsukörmenetet láthatunk elvonulni a sújtott vidékeken, ahol a szegény nép, ha nem is hitt minden egyede feltétlenül az eredményben — de legalább reményt önt lelkébe a tudat, hogy eleget tett könyörgése által a nagy természet örök örének — s talán megsegíti és elfordítja róla a kedvezőtlen időjárást.

A midőn még ma is ilyen jelenségekkel találkozunk, elképzelhetjük, hogy mi volt akkor, amidőn még az ember tudatlanságának sötét korában élt s nem tudott sem időjárást, sem pedig égi tüneményeket és természeti jelenségeket magának megmagyarázni; de azért mégis, majdnem minden téren a mai tudományunk találunk úttörő nyomaira, bármily különös vagy kezdetleges alakban is.

Igy a meteorológiát, kivált annak időjárását, már a legrégebb idők óta üzte minden nép. Nemcsak a mágusok, Chaldea, Babylon, hanem mindenféle nemzet vénei, képzelt hatalmuknál fogva, amelyet részben ők maguk, részben a nép disputált rájuk, úgy, hogy abban végre maguk is csalhatatlanul hittek: vélték

betegeket gyógyíthatni, parancsolni a menydörgés és villámlásnak, rázúdíthatni ellenségeikre a vihart és zivatart, felfüdüzni büntényeket s megjósolni bizonyos dolgok kimenetelét.

Legtöbb gondjuk persze mindenkoron az időjárás volt, különösen a menydörgés, villámlás, vihar, jégeső, hó, hideg, forróság, épen úgy, mint ma a vad indiánusnak, ennek a nomád vadásznépnek, akit a villámlás és dörgés félelemmel tölt el; az eső iránt fogékony, mert vizes lesz és fázik s a jégesőtől tart, mert védtelen testét paskolja keményen.

És ezért igyekezett minden időben, minden nép elhárítani magáról ezen ellenséges tüneményeket; de mert azoknak semmi egyéb magyarázatát adni nem tudta, mint azt, hogy azokat rossz szellemek bocsájtják reá: elhárításukat véneire, papjaira bízta, mint a kiktől minden jó tanácsot és segítséget várt bajaiban, tehát feltételezte róluk azt is, hogy a szellemek fölött uralkodni tudnak.

Igy azután, hatalmának és befolyásának biztosítása céljából, kénytelen a régi idők pap-sága meteorológussá lenni s a természetnek különféle jelenségeit tanulmányozván, azokból, valószínűleg bekövetkező esőket igérni vagy viharokkal fenyegetőzni napi szokásukká vált s ha jóvendőleik szerencsésen bekövetkeztek,

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat folmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

kell, és hetenkint 1 kg. juhsajtot, 1½ kg. húst és 1 kg. pálinkát fejenként. Azok, akik a cséplési időszakra maradnak, kapnak naponta 1 frank 50 centimet, a kaszálásért 2 frankot is, a munkások nagyobb része aratás után visszamegy hazájába, hogy otthon learasson és azután a répaszedésre visszajönnek, mely rendszerint szakmányban adatik ki s e munkánál naponta 1·50—2 frankot kereshetnek.

A munkaadó fizeti az utazási költséget és a határon az előírt negyedévi adót, mely fejenként 2 frank 50 centimet tesz ki.

A cukorgyárban a munkások aszerint, amilyen foglalkozásuk van, ellátás nélkül 2 frank - 3 frank 50 centimet keresnek napszámban, a nők átlagban 1 frank 50 centimet, számos munka pedig szakmányban teljesítetik s itt az ügyesebb munkások naponta 3—4 frankot keresnek.

Nagy számban van továbbá alkalmazva idegen munkás a galatzi s brailai dombokban s magyar munkás különösen Galatzon a faraktárakban.

(Vége következik.)

Kereskedelmi- és gyógynövények kísérleti eredményei.

II.

4. Borsmenta. (Mentha-piperita.)

Egyike azon gyógynövényeknek, melyek a nekik adott kísérleti talajt feltűnően megszerették; dacára az ültetésnél a gyökékhajtások legapróbb részre való elosztásának, azon e növények ültetés után hamar felkaptak s bár a talaj gyengébb minősége, trágyázatlan volta a fejlődést sokat hátráltatta; szép eredményt is tudtak felmutatni. Telepítése Bajor Józseftől kapott dugványok által történt. Csekély gondozás mellett már az első aratás után kúszó hajtásai meggyökerezvén, a talajt teljesen behálózták, erős növéssé, kitűnő aromájú praeparatumot szolgáltatván.

Idei termés eredménye a beültetett 50

lő területen 34·5 kiló, mely kat.-holdanként 1104 kilónak felel meg. Termelvényért ár még nincs ajánlva, de ha a szokásos árak minimumát számítjuk is, kat. holdanként 400 koronát jelent. Magról való vetéssel tett szaporítási kísérlet eredménytelen volt, t. i. az elvetett magból nem kelt ki semmi. Különbösen is ez irányú törekvés a szaporításnál — tekintettel a mentha könnyen gyökerező természetére — teljesen feleslegesnek látszik.

5. Fodormenta. (Mentha-crispa.)

Társa felett hatalmas növéssével tűnt fel. Igaz ugyan, hogy talaja a beültetéskor jobb erőben is volt, mint a mentha-piperitáé, de a hozam is amazén felül emelkedett. Telepítéséhez, mely szintén több évre szól, felhasznált 500 darab dugványt birtokkezelőség szintén Bajor Józseftől kapta, amik 30 cm. sor- és növény távolban ültetve, már a második aratáskor jó zárlatot képeztek. Szárai nem lévén, a piperitáéhoz hasonló kúszó természetűek, nem futottak össze úgy, hogy telepe ezáltal folyton kapálható maradt.

Hozama a beültetett területnek 55·5 kiló volt, mely 1 kat.-holdra átvive 1776 kgr.-ot jelent. Ára felől ajánlatot nem kaptam, azonban csak 49 kor. érték mellett is 700 koronát jelent. Tekintettel, hogy szaporítása könnyű, jó kerti talaj iránt hálás s hogy hozama nagy, megművelése, szedése, szárítása nem nehéz. Mentha-crispa termelésre nagyon érdemes.

6. Majoránna. (Origanum-majoranna.)

50 □ ölen eszközölt termelési kísérlet mennyiségileg nem nagy eredményt tudott felmutatni.

Ennek a ritka ültetés miatt a talaj félig való kihasználása és a 20—30% vízkár volt az oka. Így csak egy összehasonlító kísérlet adatai volnának irányadók a helyes eredmény nyeresére nézve. Fenti kísérleti területről 4·6 kgr. majoránna levél került le, mely 1 kat.-holdon 147·2 kgr.-ot jelent. Ennek értéke 100 kgr.-ként Neruda által 100 korona, ami egy

kat.-holdon csak az ültetésnél a nagy növény távolság által okozott különbséget enyésztetve el: 294·40 koronát jelent.

Szaporítása magból melegágyba nyert palánták 30 cm-re való beültetése útján történt.

A beültetett palántok kezdetben nehezen fejlődtek, de később felkapván, 4-szeri aratást adtak. Vizmentes területen szép bokrokat nevelve, nagy levelű termés nyeretett, azért, ha a víztől megóvható, ha jó erőben levő talajon az ültetésnél 30 cm. helyett 15 cm. távolokat tart be a termelő: a majoránna termése csak haszonnal járhat.

Télire védelműl polyvatakarót kap, azonban ha ki is pusztul, magról könnyen szaporítható. Gyökösztás útján való szaporítás ennél is egyszerűbb és gyorsabb eredményt lehet általa felmutatni.

7. Kerti csombor. (Thymus-vulgaris.)

Termelése Bajor József által ajánlott. Ez ajánlat folytán 500 tő lett megrendelve, mely szétszedés után 50 □ ölen 30 cm. távolságra lett elhelyezve. E terület termés eredménye 67 kgr.; kat.-holdanként 214·4 kgr., melynek ára felől azonban birtokkezei összeg tájékozva nincs. További termelése, ha az ár a gyenge hozamot nem compentálja: nem látszik jövedelmezőnek.

8. Orvosi zsálya. (Salvia officinalis.)

Telepítése Mokri Julia. telepéről nyert idősebb és 1 éves, valamint Bajor Józseftől kapott 2 éves gyökér, továbbá melegágyba vetett magból származó palántok útján történt. Mindezek közül az állandó helyre való telepítésre csak már 1 évet betöltött, de 2 évet túl nem haladott gyökerek valók; palánta ültetés kis eredményt ad, mert gyöngye; az egészen elvényt tövet — tekintettel nagyon hiányos csirázó képességére — tapasztalat szerint szintén alig használhatók fel. Emezek már nem alkalmasok, amazok pedig még nem alkalmasok.

Hogy pedig alkalmasok lehessenek, ahöz 1 évi nevelő telepen való ápolás szükséges.

úgy titkos hatalomnak tekintett bölcsességük, mely minden esetre igen sok előtanulmányt igényelt: próféta ihlettel vette őket körül a tömeg előtt.

De viszont megtörtént, hogy kitétek magukat azon eshetőségek, amiként előre meg nem jósolható zivatárokként a felbőszült vadnép őket tette felelőssé s ha magukat okosan kivágni nem tudták, úgy gyakran véres bosszút vett rajtuk.

Ilyen és ehhez hasonló állapotokra találunk a feketék birodalmában, Afrikában, csakhogy náluk nem mint az indiánusoknál a vadászat, hanem a földművelés az alapeszméje, rugója az időjósáknak s náluk már a legrégebb idők óta és pedig majdnem kivétel nélkül minden törzsnél találunk olyan papságot, a melynek semmi egyéb feladata nincs, mint az időjárás szabályozni, vagyis, a forró éghajlatukat tekintve: esőt csinálni.

És ez természetes is, mert hiszen az ő fő tápszereiket képező ültetvények, mint a kenyérfa, cukornád s egyebek sorsa teljesen az esőtől függ és így az eső legszorosabb kapcsolatban áll a nép jóléte avagy nyomorával is. Nem csuda tehát, hogy itt maga a nép alkotta meg a közjó érdekében az eső varázsló papság szektáját.

Afrika nyugati partjain esőtemplomokat építenek a néger törzsek, hol szárazság idején,

éjjeli imákkal és szertartásokkal kötelesek az esővarázsló papok az esőt meghozni, — avagy ha az túlságos mértékben beáll: megakadályozni.

Groteszk öltözetekben, pálmalevelekből bizarr módon összeállítva, mely fölött fejükön óriási álarcokat hordanak, ostorokkal, csörgőkkel kezükben, orgiasztikus tánc lépésekben vonulnak végig a falvakon, rohanva, üvöltve, felnőttek és gyermekek, férfiak és nőkben oly félelmet rémületet gerjesztve, hogy azok futva menekülnek előlük hajlékaikból s a szabadban töltik az éjt csak azért, hogy mit sem lássanak és halljanak a rém menetből.

Ily megfélemlítő hatalommal akar hatni az esővarázsló papság azokra a titán szellemekre, a kiknek az időjárás fölött való hatalmat tulajdonítják s magát a felhőt, melyből az eső, vihar, jégeső alázódul, a szellem lakhelyének tartják, a melyről az kénye-kedve szerint bocsájtja csapásait vagy áldásait az emberiségre.

Ilyen kitélő áthatva s a varázslat csodátévő hatásában bizva, nem is bámulhatunk azon, hogy ezen néptörzsek az időjárás papságának intézményére aránylag sokkal többet költenek, mint a mennyit a meteorológiai intézményre, egy-egy kulturállam budgetjében megszavaz.

Nem érdektelen megjegyezni azt sem, hogy ezen papságnak feje mindenkoron az illető néger törzs fejedelme vagy mondjuk királya s

hogy hány ilyen uralkodónak dől össze a trónja, ha a várt esőzés vagy derülés be nem következik. Képzeltük, hogy mennyit áldoz az eső papságára egy-egy néger államfő, hogy az őt, ha kell kibeszédekkel, ámitásokkal segítse ki zavarából, ha interpellálják s a melyhez hasonló kifogásokkal élnek a mi időjósaink is akkor, a midőn szeszélyes időjárás felülteti és nevétségessé teszi őket egyszer-másszor.

Van azonban a sok kisebb-nagyobb néger birodalmaknál egy sokkal nagyobb és hatalmasabb állam, a melynek bizonyára több lakója van, mint ahány néger a világon van s amely állam a tudomány, találmányok fáklyájával világított már évezredekkel ezelőtt s a melyben mégis a négerkéhez hasonló, különös nézetek vannak elterjedve az időjárás szeszélyességét illetőleg. Ez az állam China, ahol a kerületek kormányzóit nem csak a társadalmi eseményekért, hanem minden, a hosszas esőzések, tartós szárazság, jégeső vagy viharokból eredő károkkért is felelőssé teszik; mert chinai felfogás szerint mindezt csak a hivatalnokok bűneinek felfedezése céljából bocsájtják az istenek a közre, hogy ez által figyelmessé tegyék a kormányt a bűnösökre, ellentük vizsgálat indíttassék s elvegyék méltó büntetésüket.

És ez magában véve nem is olyan utolsó felfogás vagyis mondjuk inkább, hogy felülről

Mindennemű, vizben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: esontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hova a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

Termelés eredménye az 50 □ öl területen 23·5 kgr. volt, amely kat.-holdanként 752·4 kgr.-ot jelent, mázsánként elérhető 60 koronával 431 koronát. Tekintettel, hogy termelése, szedési és szárítási munkái igen egyszerűek, s hogy — bár a nedves természetű talaj iránt kényes — általában kicsiny utánjárással jó erőben levő száraz talajon, bárhol igen jól volna termelhető s mivel egyszeri beállítás után egy helyen 4 évig is eltart és hogy termelése által kat.-holdanként tekintélyes eredmény érhető el: termelése kiválóan ajánlható.

9. *Római székfű.* (Anthemis nobilis.)

33 □ öl területen eszközölt kísérlethez szükséges palántot Mauthner Ödön fővárosi magkereskedőtől beszerzett s melegágyba vetett mag útján állítottuk elő. Kiültetett palánták kezdetben kissé sanyalódtak, de később buja fejlődésnek indultak úgy, hogy a beültetett területet át és átszőve, rövid időn egész szőnyeggé alakították át. Már az ültetés évében adtak csekély termést, mely, hogy leginkább szíromtalan, igen aromás illatú virágokból állott. Tekintve, hogy a valódi termés a telepítés utáni 2-ik évben jelentkezik s hogy a talaj iránt nem válogatós s hogy egyszeri beállítás után újabb befektetés nélkül 4—5 nyáron át is szedhető: termelését jövő évre is fenn kell tartani. Erősen gyökerező természetű hajtásánál fogva szaporítása — magról való szaporítás mellőzésével — dugványozás útján legelőnyösebbnek mutatkozik.

10. *Orvosi méhfű.* (Melita officinalis.)

11. *Izso.* (Hisopus officinalis.)

Termelésük eredményével nem járt. Viz iránt érzékenyek lévén, a rajtok több ideig állott víz miatt nagyobb részük kipusztult. Így számolva a viszonyokkal, kényesebb természetűknél fogva termelésre nem ajánlhatók.

12. *Anisz.* (Pimpinella anisum.)

Hideg földbe 50 cm. távolba állandó helyre vetetett, ahol későn bár, de jól kelt s

jövő intézmény, mert ezáltal minden külközege a chinai kormányának, — saját bőrét féltve — legfőbb figyelmét a földművelésre való felügyeletre fordítja, ami pedig a túlnépes mennevei birodalomban, ahol éhség idején százezrek hullanak el, nagyon szükséges és bölcs dolog is egyszerűsége.

Mindezeket figyelembe véve, magyarázatát találjuk azon furcsaságoknak is, amelyek napjainkban és közvetlen közelünkben, az idővarázslatra vonatkozólag babonákban, szokásokban fennállanak.

Ezek azonban eredetüket nem annyira a várvavárt idő lekönnyörgésében, mint inkább ama régi hiedelemben lelik, hogy vannak rossz emberek, szokások, melyek a kártékony időt felidézni képesek.

Hiszen tudjuk, hogy déli Stájerországban, Karinthiában, Tirolban ma is életben vagon azon szokás, hogy a rossz idő szellemének táplálása és megengesztelése céljából lisztet szórnak a levegőbe s fatalakban szénát raknak ki a ház előtt lévő fákra.

Nálunk a menydörgést az Isten haragos szavának, a villámlást az ő gyilkos, büntető nyilvesszőjének tekintik. A ragyát az ördög szorja a növényzetre, mikor felesége felbőszíti s ő mérgében elveri ő nagyságát, a vihart és jégesőt pedig a vénasszony, boszorkányok idézik fel s haragognak elébe és gycrgyát gyujtanak.

gyorsan bokrosodva, 1 méter magas szárba ment át.

Tekintettel azonban, hogy csak április 27-én lett elvetve: a jó homokos talajon oly buja szárhajtásba ment, hogy mag csak késő ősszel is alig jelentkezett, miért beérni a beállott fagyok előtt képes nem volt. Szárai ősszel levágtattak s védelmül a hidegek ellen, a gyökfejekre lettek borítva. Kísérlet eredménye egyelőre abban nyilvánul, hogy a vetést igen korán, itt legkésőbb április elejéig teljesíteni kell, hogy a vetés esztendejében még eredmény is látható legyen. Jövő évi terméseredmények bizonyára tájékozhatók lesznek a további eljárásra nézve.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXIV.

Az 1897-ik év egyik fontos eseményét azoknak a javaslatoknak a felterjesztése képezte, melyek a kolozsvári gazdasági tanintézet pinzgauai tehenészetének magyar-erdélyivel való kicserélését, a kolozsi gulyatelep megnagyobbítását és egy havasi tehenészet létesítését célozták.

E javaslatok indokolásából közre adom itt azt a részt, mely még ma is megszívlelendő lenne s a melyből kitűnik, hogy a szakosztály a gyűjtött tapasztalatokból előrelátóan törekedett levonni mindenkor a következtetéseket.

Ime tehát az indokolás érdekesebb része:

Mi régebben is és most is, főképpen az ezredévi kiállításon úgy tapasztaltuk, hogy a szürke marha alföldi jellegű csoportja a maga egészében sokkal jobban jellegződött és legalább a nagyobb tenyészetekben, főbb vonásait tekintve, sokkal inkább egygyé formálódott, mint ennek erdélyi jellegű csoportja.

Az alföldi jellegű magyar gulyabeli marha típusát minden valamire való uradalom tenyészetében, sőt az alföldi községek közös

A vihar rossz szellemét különben a tengerész is respektálja, akinek nagy oka van rá és azért az észak-német vagy angol hajókon fűtyörészni soha sem szabad, nehogy a hajó ellen bősziüljön a szelek szelleme.

A néphiedelem szerint mindenféle rossz időt felidéző szellem ellen s minden lehető módon védekezni kell, a kívánt időt pedig elővarázsolni száz és száz eszközzel lehet s ezeket hajósoktól és földművelőktől összegyűjtve és felsorolva, egész meteorológiai lexikont lehetne belőlük összeállítani.

Újabb keletű köztűnik persze alig akad; mindmégannyi a régi, tudatlan, babonás időkben elszórt magnak egy-egy napjainkig kiható ága, amelyet végleg kiirtani természetesen csak a tudomány lehet hivatva, ha majd egyszer, boldogabb, messze jövőben, pozitív adataival és bizonyítékaival behatol a mélynek minden rétegébe; ez majd jótékony melegével és világosságával el fogja oszlatni a buta emberiség elméjén századok és ezredek óta borongó ködöt; addig azonban ne csodálkozzunk, ha a szegény nép, azért, hogy kalásza felnőjön és magja kenyeret adjon: ha kell, a babonához is folyamodik!

Kredits Ödön.

csordáiban, szövetkezeti közös gulyákban, szóval mindenütt, ahol tenyésztésről szó lehet, megtaláljuk. Ennek a jellegnek befolyásával találkozunk hazarészünk nagyobb tenyészetében is, úgyannyira, hogy tiszta erdélyi jellegű tenyészetünk, vagyis olyan tenyésztett gulyánk, amelyben az alföldi jellegű egyedek véréből ne keringene, nincsen is.

Ma még azonban, ha ritkábban is, de találkozunk olyan jellegű és tulajdonságú szürke marhával, amely alakjára, főképpen pedig belső tulajdonságaira nézve lényegesen különbözik az alföldi jellegű szürke marhától s a melyre éppen alakja és ezen értékes belső tulajdonságánál fogva joggal rá mondhatjuk és ha kell, mezőgazdaságunk fejlődésének történetéből, sőt jelenéből bizonyíthatjuk, hogy ez a régi törzsekös erdélyi magyar marha típusa. Szomorú tapasztalati tény azonban az is, hogy ez a többféleképpen használható s kiváló tulajdonságokkal bíró anyag, részint a helytelen tenyészeltetések, majd a keresztezések, részint pedig a tisztavérű eredő utódoknak gondtalanul való piacra do-bása folytán napról-napra fogy, anélkül, hogy — egy-két tenyésztőtől eltekintve — tiszta vérben gondosan tovább tenyésztetnék avagy csak legalább egy gondosabb és körültekintőbb nemzedék részére fenntartatnék.

Nem kell ecsetelnünk, hogy azok a kiváló tulajdonságok, amelyekre hivatkoztunk, miben állanak, hiszen nálunk mindenki tudja, hogy az erdélyrészi kisgazda járomba fogott szürke tehene a terhelt szekeret éppen oly jól és könnyedén elviszi, mint a hogy a szivágy agyagos hegyoldalokban naphosszat elhuzza az ekét. Tudjuk, hogy ez a jószág szelid, kezes; tudjuk, hogy még silányabb takarmány mellett is kifejleszti magzatját, felnöveli borját és meglehetősen, olykor pedig meglepően jól tejel, sőt bő tejhozama mellett zsirban gazdag és izletes tejet ad.

Ezeket a tulajdonságokat, ha nem is olyan teljeselek, mint a paraszt-gazda kezén levő anyagban, de megtaláljuk azon gulyáinkban is, ahol az alföldi jellegű marha vére már nagyobb arányokban csergődez. Ez a jelenség arra mutat, hogy az erdélyi jellegű szürke marha említett tulajdonságai nem esetlegesek és nem mai keletűek, hanem évszázadok óta ható sajátos viszonyok eredményei és annyira összeforrtak ezen állatok jellegével, hogy azt egészen eltüntetni — mint a tenyésztés terén tapasztalható botlások mutatják — hamarosan nem is lehet.

Mindez arra utal bennünket, hogy most, a míg ezen értékes tulajdonságok nagyobb mérvű elmosódása és ennek folytán a divatos, de sok veszedelem csiráját magában rejtő tarka marhának nagyobb elterjedése hazarészünkben is be nem következnek, ragadjunk meg minden alkalmat arra nézve, hogy ez az ősi anyag tiszta vérben fentartassék és a benne rejlő jó tulajdonságok a kor igényei és a gazdasági viszonyok követelményei szerint egy vagy más irányban teljesen kifejlesztésenek. Maga a még található jó anyag számban növeltessek, testalakulásaiban javítottassék és főképpen az anyag egyformasága, conformitása lehetőleg kifejlesztessék.

Mint az indokolásból kitűnik, a millenaris kiállítás tanulságai serkentették újabb és újabb lépések tételére az állatkiállítási szakosztályt és az E. G. E. igazgató-választmányát, miután szomorúan kellett meggyőződnie arról, hogy míg a haza más részeiben feltűnő és

Szőlők rigolozását gözekekével

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakko, Czelná, Sárd szőlőhegyeiben.

örvendetes előhaladást tettek az állattenyésztés terén, addig nálunk egyes nagyobb tenyészetek kivételével nagy volt még az elmaradottság. Sokan bámultak azt is, hogy a boszniai és hercegovinai riskákból néhány év alatt milyen szépen jellegzett csoportokat állított elő a boszniai császári és királyi kormányzó. Azt is érezte, látta, tudta a szakosztály, hogy ha hazai fajtánkat nem sikerül hamarosan megfelelően javítani, akkor azt a nyugati fajták feltétlenül kiszorítják.

Igy készült el a fentérintett javaslat alapján ismételve egy terjedelmes és jól megindokolt felterjesztés, melyet csakhamar követett egy másik a hazai riskamarha tenyésztésének határozottabb felkarolása érdekében.

Ezt a felterjesztést, mint olyat, mely még ma is lehetne egy jó irányú intézkedés alapja, szószerint közlöm, tanúságul annak, hogy a szakosztály ennek a fajtacsoportnak a fejlesztéséről is helyesen és idejekorán gondoskodott. Ime:

*Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!*

Az erdélyi gazdasági egyesület állattenyésztési és állatkiállítási szakosztálya folytonosan figyelve hazarészünk szarvasmarha-tenyésztésének fejlődését és alakulását, egyesületünk ismételtén juttatta már abba a helyzetbe, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmívelési miniszterium elé járulhatott javaslataival, melyekben — a közvetlen megfigyelés útján szerzett tapasztalatokra támaszkodva — olyan intézkedéseket kért, amelyek biztos alapul szolgálnak ezen állattenyésztési ág fejlődésére.

A múltban és legközelebb a folyó év elején e tárgyban tett előterjesztéseinkben főként a magyar szürkemárha erdélyi jellegű csoportjának tenyésztési ügye lebegett szemünk előtt, míg most az erdélyi részek havasain található „mokány” vagy „riska”-marha tenyésztésének érdekében fordulunk Nagyméltóságodhoz.

Kolozs-, Torda-Aranyos-, Alsófehér- és Hunyadvármegye erdős hegységeiben a „mokány” vagy „riska”-marhának ma már sokféle változataival, helyesebben keverékével találkozunk, melyek a szükségparancsolta céltalan keresztezések folytán létesültek. Ezeket a területeket a haladás szele még nem érintette s az itt található ősi állapotok és egyéb sajátos helyi viszonyok tekintetbe vétele mellett gondolni is alig lehet arra, hogy ez az elmaradott szegény havasi nép, magától indítatva tesz majd valamit azért, hogy megfelelőbb termelési irány követése és piacépítés, valamely célnak jól megfelelő anyag termelése, illetve tenyésztése által jobbléthez jusson. Másrészt, a mi szemünkkel nézve, abban a havasi mokány riskamarhában olyan kincset vélünk látni, melynek elvesztése, elmosódása esetleg nagyon érzékenyen sújtaná azt a népet, mely századok óta él érintetlenül a maga különleges viszonyaival és öseregetű szláv marháival anélkül, hogy csak valamivel kényesebb igényű állatot meghonosítani, ápolni, vagy eltartani képes volna. Ezen vidék lakossága tehát utalva van ezekre a rendkívül edzett és sok sanyarúságot eltűrő állatokra, de ezeket kellően javítani és értékeesebbé tenni a saját erejéből nem képes, mivel ehhez sem anyagi ereje sem tudása nem elegendő.

Mi ismerjük némileg ezen marha jó tulajdonságait, melyek közül most csak egyet, kiváló tejelő képességét említjük fel, mint olyan tulajdonságot, mely kellő kifejlesztés mellett nagyon keresett és jól fizetett becses árucikké tenné ezeket az állatokat és megnyitná nekik az utat a nagyobb városok kör-

nyéke felé, esetleg még tovább is, míg másrészt alapul szolgálhatna havasainkon a tejgazdások kifejlődésére és lehetővé tenné a most nagyrészt kihasználatlanul heverő terjedelmes havasi legelők megfelelő értékesítését.

Ezredéves kiállításunkon Bosznia és Hercegovina szarvasmarhái között örömmel láttuk a mi riskánkkal egyvéréből való spreca-völgyi, bosznavölgyi és szürke hazai csoportokat, melyek minden valószínűség szerint a császári és királyi boszniai kormány hathatós támogatása mellett érhették el oly rövid idő alatt azt az egyöntetűséget és nemesedést, melyet mutattak, még pedig a mint látszik mindazt az egyvérében való okszerű tenyésztés által érték el, a nélkül, hogy az állatok eredeti igénytelenségükből és edzettségükből veszítettek volna.

Ezeket a példákat buzdulva, de benső meggyőződésünk sugallatát is követve, emeljük most mi is szavunkat Nagyméltóságodhoz, hogy a mi havasi mokány vagy riskamarhánk szintén fejlesztesék ki olyan módon és olyan irányban, mint a boszniai és hercegovinai riskák.

Nem tartjuk ugyan ezt a feladatot sem gyorsan megoldhatónak, sem könnyűnek, épp ezért a cél elérésének biztosítására mindenekelőtt azt kérjük Nagyméltóságodtól, hogy:

a) az országos állattenyésztési felügyelet és az érdekelt területek gazdasági egyesületeinek kiküldöttei által tanulmányoztassa a havasi és havasalji területek állattenyésztési viszonyait, állapítsa meg az ott levő típusok közül azt, amelyekben az ősi jellegből legtöbb található és

b) a legegyszerűbb módon rendeztesse be a havasok egy vagy több pontján a tanulmányozásra kiküldött bizottság által kiválasztott tisztá jellegű marhákból egy-egy törzstenyészetet, melyekben az egyszerű módon kezelt tejgazdaság mellett a főszűly megfelelő bikák növelésére fordítottassék, hogy a havasi községek eredeti jó tenyészbikákkal legyenek elláthatók.

Ennek a felterjesztésnek folyományaként szeptember hó 1-én Hunyad, Torda-Aranyos, Arad, Bihar, Alsó-Fehér és Kolozs vármegyék kiküldötteinek részvételével a földmívelésügyi miniszterium kezdeményezésére *Pirkner János* állattenyésztési főfelügyelő elnöklése mellett egy értekezlet tartatott, melyen a következő határozatok hozattak:

1. Az értekezleten képviselt hat vármegye havasi területe egy tenyészkerületet képez. 2. E tenyészkerületekben a magyar hegyi fajta szarvasmarha két változata (mokány és riska) tenyésztessek. 3. A szükséges fajbikák felnevelése az állam által létesítendő bikatelepeken eszközöltessék, esetleg egyes birtokosok létesítsenek kisebb bikatelepeket. 4. A bikák maradjanak kincstári tulajdonnak s úgy adassanak ki a községeknek, mint az állami ménék.

Felterjesztés intézetett a magyar-erdélyi szürkemárha törzskönyvelésének előmozdítása iránt is, melyre kedvezőtlen válasz jött, mind amellet az E. G. 10-11-ik számaiban egy állattenyésztési szövetkezet létesítése és a törzskönyvelés életbeléptetése céljából egy alapszabálytervezetet tettünk közzé, mely talán még hasznosan lesz felhasználható a m. erdélyi szürkemárha fentartása és fejlesztése érdekében.

Ugyanezen év folyamán a fogarasi ménés mellett egy erdélyi kancákból alakítandó félvér ménés alapanyaga is összevásároltatott és pedig annak a mozgalomnak a következtében, melyet a fogarasi ménés felosztásának hírére

az E. G. E. és az állatkiállítási szakosztály együttesen még 1894-ben kezdeményezett.

A kancaanyag kiválasztására egyesületünk kebeléből gr. *Bánffy György* és br. *Wesselényi Béle* urakat kérte fel a földmívelésügyi miniszter, kik az év folyamán 49 erdélyi jellegű kancát választottak ki és vettek meg a ménés részére.

A kiállítási szakosztály az év folyamán 7 ülést tartott, melyeken több általános érdekű folyóügy elintézése mellett a XII-ik tenyészállatkiállítást készítette elő.

A kiállítás megtartása az év elején elhatározottat, még pedig többek óhajására azzal a szándékkal, hogy az nem Kolozsváron, hanem a hazarész valamelyik más vidékének központján tartatik meg. E végből hazarészünk 4 gazdasági egylete kerestetett meg, hogy mennyiben lehetnének segítségünkre a székhelyükön megtartandó kiállítás rendezésében? A beérkezett válaszok azonban nem nyújtottak semmi reményt sem arra nézve, hogy e kiállítás vidéken megtartható lett volna, minélfogva annak Kolozsvárt való rendezéséhez kellett fogni.

Az augusztus hó 28-29-30. és 31-ére tervezett kiállítás jól sikerült, de letolyása alatt különösebb mozzanat nem merült fel.

A kiállított anyagról ezúttal szakszerű ismertetés nem jelent meg. Az állattenyésztés terén különben is évről-évre feltűnőbb haladást kimutatni alig levén lehetséges, az év folyamán úgy a szakosztály, mint az egyes törekvőbb tenyésztők a régi nyomon haladtak a kitűzött cél felé.

Megbeszélés tárgyát képezte a baromfi-tenyésztés intenzívebb fejlesztése és a baromfiak, valamint ezek terményeinek szövetkezeti úton való, előnyösebb értékesítése. Általában a szövetkezés eszméjének népszerűsítése tekintetében sok hang emelkedett közöttünk az év folyamán, ily szövetkezet létrehozása azonban nem sikerült.

Az 1897-ik évet a csendes munkálkodás évének nevezhetjük, melyben a felmerült eszmék harca is csendesebb mederben folydogált, mint az előbbi években. Maradandóbb alkotás ebben az évben az erdélyi jellegű félvér ménés összeállítása volt.

(Folytatjuk.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Harc a mezei egerek és pockok ellen.**
A francia képviselőház a költségvetésben 295,000 frankot szavazott meg a Pasteur-féle intézet részére a mezei egerek és pockok elleni irtóharc keresztülvitelére. A Pasteur-intézet ezen harcot a Danysz féle eljárás szerint fogja indítani, még pedig a bakteriologia azon tapasztalata alapján, hogy járványos betegség terjesztésével irthatók ki a mezei egerek és hasonló kártévő rágcsálók. A Pasteur-intézet képes naponként 4000 liter ilyen bacillussal telített (virus Danysz) folyadékot előállítani, tehát akkora mennyiséget, a mekkorára csak szükség lehet. A virus-szal nem mint eddig szokásban volt, kenyérdarabokat, hanem zabot fognak impregnálni, amit jobban átjár az. Az ezzel végzett kísérletek teljesen beigazolták azt, hogy: a mezei egerek és pockok föltétlenül elpusztulnak tőle, emberre és háziállatokra teljesen ártalmatlan a virus, az eljárás nagyon olcsó, de mindenesetre közös működést igényel. Az irtás keresztülvitelének módja ez: A Pasteur-intézet által előállított virus folyadékban, légmentesen elzárt üvegekben van. Kö-, vagy cserépedényben 1 liter vírusos folyadékhoz 4 liter vizet keverünk s ehhez 5 ovó-

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivételben
kapható.

Sárga Kristóf
fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
!!! 1 méter 70 fillér !!!

kanálnyi konyhasót adunk. Az 1 cm.-nyi vastagságú száritott kenyérszeleteket beáztatjuk annyi időre, hogy a folyadék jól átjárja azokat, zabot vagy más magvat tovább, cca 3 óra hosszat kell áztatni. Az így preparált kenyert vagy magvat aztán a beáztatás napján a megtámadott földön elszórják. 1 liter vírus és 10 kg. kenyér, vagy szem elég egy hektárra. Egy ember 2 hektár földön végezheti el az irtás munkáját ilyenképpen. Az eljárás — az elszórás munkáját kivéve — körülbelül 5 frankra kerül hektáronként. A francia költségvetésbe fölvevett összeggel most 150000 hektáron fognak ilyen irtási munkát végezni. (*Journal D'Agriculture Pratique.*)

+ **A tőgy tartós fertőzése.** Tán egészen e mai napig senkisé vitatta, hogy a tej — kivéve a tehén betegségének eseteit, mikroba mentes termék. Mindazonáltal 1898-ban hétféle csirát találtak eldugva a fejős tőgyében, melyek nem származtak a csecsbimbó nyílásának a szabad levegővel való érintkezéséből és az a tej, melyet a tőgyből közvetlenül vegyileg tisztított csöveken keresztül a fejő edénybe húztak, baktériumokat tartalmazott. Majd később a mirigyes szövet darabjaiban találtak baktériumokat és pedig a nyálkahártya egyes részeiben, mely a csecsbimbót és a tejvezető cső válaszfalait béleli ki. Minden egyes borsó nagyságú darab, amely gelatine burokban elszórva volt itt 20—50 mikroba telep tenyésztését mozdította elő. Ez utóbbiak vizenyős mikrobákból voltak összetéve (és nem folyós mikrobákból) tehát hasonlóak voltak azokhoz, melyek a belső szervekben, és így az erekben, a lépben és a bendőben található. Még eddig a szövet részeken a bacillus csomókat és a belső rész más lakóit sosem látták. Ezen kettős felfedezés után nehéz eldönteni, hogy hogyan történik a fertőzés, de ha már megvan, principiumként felállíthatjuk ama tételt, hogy a fejőgépek és a csövek, melyeknek rendeltetése volna abszolút tisztaságú, tejet szolgáltatni tökéletesen hatástalanok és amint minden mikroba rossz, ha a tej természetes fogyasztására gondolunk, kívánatos volna, hogy azok az óhajok, amelyek a különböző kongresszuson annyiszor elhangzottak már, melyek a tejnek 85—90 foknyi pasteurizációjában is kifejezésre jutnak (mely ugyan csak időleges biztonságot nyújt) végre már általános sanctióhoz jussanak. (*Journal D'Agriculture Prat.*)

+ **A jó tejelőképeség új jele.** Svédországban állítólag olyan csalahatalan jelet födöztek föl, melylyel már a borjaknál meg lehet állapítani, vajjon megvan-e benne a hajlandóság arra, hogy jó tejelő-tehén váljék belőle. Ilyen jelnek tekintik a borjaknál a pofacsontok belső felében, a szájszögletek mellett levő húsduzzadásokat. Ezek az úgynevezett pofaizmok, melyek a felső és alsó állkapcsok külső felületén és a fogatlan szélen keletkeznek és elülről egész a szájszögletekig érnek s a szájrüregt kifelé elzárják. Ha ezek a duzzadások nagyok, szélesek és laposak, ez annak a jele, hogy az illető borjú kiválóan jó tejelő-tehén lesz, ha azonban kerekded formájúak, akkor nem igen van kilátás arra, hogy jó fejős tehéné váljék, míg végül, ha hegyesek, akkor sohasem lesz belőle jó tehén. Mindenesetre kívánatos lenne, hogy a tenyésztők ezen új jeleket illetőleg vizsgálódjanak, noha nehezen

magyarázható meg, hogy mi köze lehet a pofaizomzatnak a tejhozam nagyságához. (*Bayerische Molkerei-Zeitung.*)

+ **Védekezés az éjjeli fagykárak ellen.** Dr. Lewström tanár a fagykárak elleni védekezésre olyan eljárást talált ki, mely az eddigi nyílt tűzzel való füstfejlesztésnél sokkal hatásosabb és veszélytelenebb. Lewström füstgerjesztőként golyóalakú, hosszirányban csatornával bíró préselt tözegtestet alkalmaz, melyhez füstgerjesztő anyagok adattak hozzá. Ezek a tözegtestek, melyeket ő fagyfáklyának nevez, külön gyújtótestekkel izzásba hozatnak, miközben bőséges füstképződés áll be. Nedves moha, fű, gyp vagy zöld rözse rákásával azután a füst- vagy gőzképződés tettség szerint fokozható. A fagyfáklyák a határ hosszában 3—3 méternyire, s a területen sorokban 10—15 m. távolságban helyeztetnek el. A fáklyaszükséglet nagyobb területeken aránylag kisebb, mint kisebb területeken. 10 Ha területre (1 Ha = cca 2 hold) 110—1200, 1 Ha-ra 160—200, $\frac{1}{2}$ Ha-ra 100—150 darab fáklya kell. Egy fáklya ára gyújtóval együtt mintegy 45 fillér. Kísérletek szerint 0.3 Ha területen 85 fáklyával a temperatura +1° volt, míg a kísérleti téren kívül 0°. A füstképződés 5 óra hosszat elég erős volt, anélkül, hogy más anyagokat kellett volna rátenni. 100 fáklya kirakására és meggyújtására két embernek 25 perc szükséges. A fáklya meggyújtásától a füst teljes kifejlődéséig egy óra telik el, úgy, hogy a meggyújtásnak idejében kell történnie, nehogy a hőmérséklet időközben a fagypontra szálljon le. Általában jó lesz a fáklyákat meggyújtani, ha a hőmérséklet +3—4 °C. Ha a füstfelhő egyszer a megvédendő területen lebeg, akkor a hőmérséklet további süllyedése már nem áll be. Az éjjeli fagnak bekövetkezését egy egyszerű műszerrel, a psychrométerrel lehet a dr. Lange-féle éjjelifagy-tábla segítségével nagy biztossággal megállapítani, miáltal a fáklyáknak haszontalan meggyújtása éppen úgy elkerülhető, mint elmulasztása. (*Der Deutsche Landwirt.*)

VEGYES KÖZLEMENYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Néhány szó a gazdatiszti egyesülésről és a gazdatisztekéről.

Budapesten a »gyakorlati« gazdatisztek folyó hó 4-én kongresszust tartottak bajaik, jogos és vélt sérelmeik megbeszélésére. Tiszteljuk mindenkinek a meggyőződését és eszünk ágában sincs megint és újra feszegetni azt a kérdést, hogy volt-e jogosultsága a »nem okleveles« gazdatisztek mozgalmának Tulhaladott álláspont az már, sőt azt mondjuk, hogy mindenki ott keresse érdekeinek képviselőjét, a hol azt a leghatásosabbnak gondolja. Semmi-féle kényszer ettől a bizalmától meg ne fossza. De azt igenis mondjuk, hogy az erdélyrészi gazdatiszteknek nincs semmi okuk és semmi érdekük, hogy ehhez az ujdonsült mozgalomhoz

csatlakozzanak. Nincs pedig azért, mert az a sérelem, mely a Nem Okleveles Gazdatisztek Egyesületének létalapját képezi: az 1900: XXVII. 25. § — az erdélyrészi gazdatisztekre nézve a viszonyok sajátosságánál fogva alig képez sérelmet; de nincs főleg azért, mert az erdélyrészi gazdatiszteknek van egy érdekképviselőjük, melyet fáradtsággal és lelkesedéssel ők maguk hoztak létre, mely az ő különleges érdekeiket van hivatva védelmezni és képviselni s mely erre képes is, anélkül, hogy működésénélkülbséget tenne gazdatiszt és gazdatiszt között.

Az *Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület* minden erdélyi gazdatiszt érdekének védője és képviselője. Az volt eddig is és az lesz a jövőben is. De ezen nagy hivatását teljesen csak akkor fogja tudni betölteni, ha minden gazdatisztunk át fogja érezni annak a szükségét, hogy legyen egy erős egyesület, amely érte és neki dolgozik s amelyért neki is kell annyit tennie, amennyit szellemi és anyagi erői megengednek. Igen: továbbra is érdeklődést, fokozott érdeklődést kell tanusítaniok gazdatisztejünknek egyesületük iránt. Részt kell venniük életében és megerősítésére szeretetükkel, támogatniok kell azt eszméikkel, ostromolják meg azt terveikkel, álljanak elő azt illető indítványokkal. Igazi érdekképviselő csak az lehet, amely iránt a tagok érdeklődnek is s amely működésének alapját tagjainak lelkében tudja. De az ilyen aztán igazi érdekképviselő lesz is, amely hathatósan tehet szolgálatot azoknak, akik rászorultak, akkor, amikor rászorultak.

Az erdélyrészi gazdatisztek maguk alkoták meg egyesületüket. Ezen egyesület tagjainak száma napról-napra növekszik. Ma van 180 rendes tagja. De ezen alkotásba lelket csak tagjainak lelkesedése önthet. Senki másért, semmiféle mellékkérdéért nem történt ez az alkotás — gazdatiszti egyesület az a gazdatisztekért, a szó legigazabb értelmében. Am ne csak a gazdatisztekért legyen az, hanem a gazdatisztekkel is, az ő támogatásukkal, az ő tevékenységükkel karöltve működjön a cél elérésére.

Egész őszintén szólunk: a szellemi támogatásnak és az érdeklődésnek nagyobb fokát kívánjuk gazdatisztejünkötől az ő egyesületük s ezzel a saját ügyeik iránt. Csak ők maguk tudják igazán, mik a bajaik, hol kellene segíteni rajtuk, hogyan kellene érdekükben munkálkodni. Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület szervezete oly szerencsés, hogy nem egy középpontba akarja a gazdatisztek részvételét összeszorítani, hanem a vidékenként választott alelnökök útján lehetővé teszi, hogy egyes vidékek gazdatisztejei saját speciális ügyeiket és bajaikat megvitatva és megformulázva igyekezzenek azokat orvosolni.

Nem elég tehát korántsem, hogy a gazdatisztek tagjaivá lesznek az egyesületnek, hogy tagsági díjaikat pontosan, vagy kevésbé pontosan megfizetik, hanem kell még az is, hogy szellemi erőiket, érdeklődésüket is az egyesület felé fordítsák, hogy eszmei mozgalmakat indítsanak, tervekkel és javaslatokkal álljanak elő. Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület is, lapunk hasábjai is nyitva állanak tervek megvalósítására, eszmék cserélésére.

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resicza mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított azél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönycim: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélanyag
s a j á t
hámorainkból.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, fölülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

— **Miniszeri elismerés.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Tulogdi Samu* m. kir. állattenyésztési felügyelőnek ideiglenes nyugalomba helyezése alkalmából, az állattenyésztés és mezőgazdaság terén kifejtett buzgó és érdemes munkásságáért *elismerését* fejezte ki.

— **Személyi hírek.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Berzeviczy Zsigmond*, *Szily Tamás* és *Pókay Dezső* m. kir. állattenyésztési felügyelőket a VIII-ik fizetési osztályba nevezte ki. Továbbá *Lékessy Jenő*, *Meisner Ernő* és dr. *Leidenfrost Aurél* állattenyésztési segédfelügyelőket m. kir. állattenyésztési felügyelőkké, végül *Pilis Gyézát*, *Gajdásy Jenőt* és *Zsendovics Józsefet* m. kir. állattenyésztési segédfelügyelőkké nevezte ki és utóbb nevezettét szolgálatától a vezetése alatt álló miniszterium állattenyésztési ügyosztályába osztotta be. *Pilis Géza* ezelőtt a kolozsvári állattenyésztési felügyelőséghez volt beosztva s most a nagyváradai felügyelői teendőket végzi. *Gajdásy Jenő* a kolozsvári felügyelőség körében dolgozik most is. Gratulálunk kinevezetésükhöz, mert valódi szakértelmüket és ügybuzgóságukat így a magyar mezőgazdaság még fokozottabban fogja bizonyára hasznára fordítani.

— **Székely akció.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség a földmívelésügyi miniszter felhívására terjedelmes jelentést dolgozott ki a tuskáni székelykongresszusnak a földmívelésügyi tárcát érintő határozatairól s egyuttal ezen határozatok figyelembe vételével és azok kiegészítésével javaslatokat terjesztett *Tallian Béla* földmívelésügyi miniszter elé arra nézve, hogy a székelyföldi földmives nép gazdasági felsegítésére irányuló állami tevékenység a földmívelésügyi tárca ügykörében mily intézkedéseket öleljen fel.

Tallian miniszter mielőtt e javaslatokat a székelyföldi felsegítési akciónak fokozatosan megvalósítandó programjaként elfogadta volna, a székelyföldi kirendeltségnek ezeket tartalmazó előterjesztését az Erdélyi Gazdasági Egyletnek, a tuskáni kongresszus elnökeinek, végrehajtó bizottságának, a kongresszusi előadóknak, a székelyföldi gazdasági egyesületeknek, a székelyföldi törvényhatóságoknak, a székelyföldi képviselőknek s egyáltalán az érdekelt szakköröknek és az ügy iránt érdeklődő szakegyéneknek azzal a kérelemmel küldte meg, hogy a jelenlévő foglaltakra nézve felmerülhetők észrevételeiket közölni sziveskedjenek.

A jelentés 27 nyomtatott ivnyi terjedelemben felöleli az állattenyésztés, nevezetesen a szarvasmarha-, ló-, sertés-, juh- és baromfitenyésztés emelése, továbbá a növénytermelés és pedig a szőlő-, len- és kender-, gyümölcs- és zöldségtermelés emelése érdekében szükséges intézkedéseket; részletesen foglalkozik a jelentés az erdészet, legelőgazdaság, telepítés, munkásügy, a kivándorlás, gazdasági háziipar, hitelügy, a vasutak és víziutak, vízi munkálatok, a tagosítás és arányosítás, bányászat és vadászat ügyeivel; javaslatokat tartalmaz a jelentés a gazdasági élet fejlesztésének egyéb eszközeire, nevezetesen: a gazdasági egyesületekre, falusi gazdakörökre, szövetkezetekre nézve; kiterjeszkedik a jelentés a gazdasági ismeretek terjesztésére, a népkönyvtárak és népies mintagazdaságok létesítésére, a kisgazdaságok legjobbjaiinak jutalmazására, a gazdasági eszközök és gépek terjesztésére, valamint a fürdők fejlesztésére.

A székely kirendeltség jelentése a fentiekből kitetszőleg tisztán azon teendőkre szorítkozik, amelyek a földmívelésügyi miniszterium ügykörét, illetve a mezőgazdasági érdekeket érintik, s más kormányzati ágakba tartozó kérdéseket legfeljebb annyiban érint, a mennyiben azt a gazdasági kérdések szoros összefüggése követeli. Minthogy azonban a székelység bajai nem egyoldalúak s azokon nem egyoldalú intézkedésekkel, hanem csakis a közjólétet előmozdító minden kormányzati és társadalmi erő összhangzatos kifejtésével lehet segíteni csak a mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi, közgazdasági és kulturális élet összhangzatos ki-

fejlesztésével lehet a Székelyföldön jobb viszonyokat teremteni: a székelyföldi kirendeltség gondoskodását oly feladatokra is kiterjeszti, amelyek más kormányzati ágba tartoznak.

A kirendeltség az előterjesztett javaslatoknál inkább csak a feladatuk kijelölésére szorítkozott s a teendő intézkedéseknek sem idejét, sem mérvét részletesen nem jelölhette meg. De hiszen sokkal szélesebb körűek a megjelölt feladatok, sokkal több pénzt, időt és munkát igényel azok megvalósítása, semhogy előre meg lehetne állapítani azt. A rendelkezésre álló eszközökhöz és helyi viszonyaihoz képest csak *tokozatos* és következetes munkával lehet e javaslatokat megvalósítani s nem egy néhány év, hanem hosszú idő következetes és célszerű munkája fogta a Székelyföld mezőgazdasági életét átalakítani, a melyben természetesen maguknak a székelyeknek kell a munkával legelő járni.

A székely akció vezetőségének lesz feladata, hogy a gazdasági egyesületekkel, a törvényhatóságok vezetőivel és az érintett vidékek lakosságával való állandó érintkezés révén a földmívelésügyi miniszter hozzájárulásával s a törvényhozás által rendelkezésére bocsájtandó eszközökre való tekintettel megállapítsa, hogy mely vidék miben igényli legsürgősebben a felsegítés eszközeit s mily program szerint vitessék keresztül a Székelyföld mezőgazdasági életének a székelyföldi akciótól várt előnyös átalakítása.

— **Állami birtokkezelőség Kolozsvárott.** A földmívelésügyi miniszterium hatósága alatt az aradi jószágigazgatóság, a kincstári telekkezelőségnek és a kincstári ispánságok működnek mint birtokpolitikai szervek. Ezek azonban eddig szűk hatáskörben mozoghattak, a mi azután a miniszterium tulterhelésére vezetett. *Tallian Béla* földmívelésügyi miniszter rendelkezésére, a ki nem barátja a túlságos centralizációnak, most van elkészítve alatt az új hatásköri szabályzat, a melyet *Bartók József* miniszteri tanácsos elnökle mellett a múlt héten már le is tárgyalt egy szakértekezlet. A mint értesültünk, tekintettel arra, hogy a földmívelési tárcának a Királyhágón túl több mint 15 ezer katasztrális hold birtoka van már telepítési célokra, tervbe van véve *Kolozsvárott egy új felügyelőség szervezése*. Ezzel azonban semmiféle új állás nem szerveztetik, ellenkezésképpen a miniszterium létszámából helyzetnének oda a szükséges számú tisztviselők, s így az új felügyelőség létesítése nemcsak a miniszterium ügyforgalmának apasztását fogja eredményezni, hanem, mivel esetenként azután nem Budapestről kell az illető tisztviselőknek az erdélyi birtokokra utazni, hanem Kolozsvárról, az utiköltségeken és napidíjakban jelentékeny megtakarítást is biztosít. Ez az első új hivatal, a mi a mostani kormány alatt létesül.

— **Méhészeti előadások.** A VII. kerületi állami méhészeti szaktanár április hónapban a következő helyeken tartja gyakorlati előadásait: 5-ére Kolozsvárt, *Kremnitzky Aladár* né kányamáli, államilag segített méhesén; 7-én Köpecen, *Hoffmann Géza* bányaigazgató méhészeti gazdaságán; 8-án Sepsiköröspatakon *Kozma Imre* plébános és *Szántó Ferenc* tanító méhtelepein; 9-én Csiksomlyón a róm. kath. tanítóképző intézet méhpavillonjában; 11-én Kézdivásárhelyt, az Erzsébet árvaleány nevelőintézet és *Mihály Gergely* kir. telekkönyvezető államilag segített méheseiken; 13-án Székelykocsárdon *Bene Béla* igazgató-tanító; 14-én Marosvásárhelyt özv. *Szabó Sándorné* méhesén; 15-én szintén Marosvásárhelyt *Szentgyörgyi Dénes* vezértanító államkölcsönös méhtelepén; 16-án Székelysófalvi *Illyés Lajos* nagybirtokos, nyug. min. tan.; 17-én pedig *Vajdaszentiványon* özv. *Nagy Tamás* né méhészeti gazdaságán; 18-án *Görgényszentimrén* *Lótos János* főerdőtőr. 19-én a görgényszentimrői erdőőri szakiskola; 20-án *Laposnyán* *Szabó Ignác* m. kir. erdész; 22-én *Tordán* *Schublach Henrik* cellulózgyári pénztáros méhesén; 24-én Széken az állami népiskola államilag segített méhtelepén; 25-én *Szamosújvárt* a gör. kath. tanító-

képző-intézetnél és a méhész kör mintaméhesén; 26-án Désen *Thuróczy Ferenc* kórházi irnok államilag segített méhtelepén és 28-án *Sósmezőn* *Beteg Gerő* birtokos méhészeti gazdaságán.

— **Magyar szarvasmarha a budapesti XXI. tenyészállatvásáron.** Az Omge által évente rendezett XXI-ik tenyészállatvásár díjazásai tekintetében a *Tormay Béla* ny. államtitkár elnöklése alatt működött jury a magyar erdélyi szarvasmarha csoportnál az első díjat gróf *Teleki Arvéd*, a második díjat *Bárcaay Gyula* és gróf *Teleki Arvéd* bikájának, a harmadik díjat gróf *Teleki Arvéd* kollekciónak ítélte oda. A tenyészállatvásárt a megnyitás napján *Tallian Béla* földmívelésügyi miniszter, ugyazinté *Desseffy Aurél* gróf, az Omge elnöke is meglátogatták. A minisztert, a ki *Makfalay Géza* államtitkárral érkezett, *Tormay Béla*, a tenyészállatvásár rendező bizottságainak elnöke üdvözölte. A miniszter válaszában kifejtette, hogy *menyire szükségesnek látja, hogy ott, a hol helyén van, a magyar fajta szarvasmarha tenyészirány, a mely különösen jó igást produkál, — megmaradjon, — ott azonban, a hol maga a közönség szükségesnek látja az idegen jellegre történő áttérést, akadályt nem gördít elébe.*

— **A Transsylvania konzervgyár közgyűlése.** Folyó hó 10-én tartja ezen szövetkezeti alapon létesült gyár IV. évi közgyűlését. Örömmel látjuk, hogy ez a gyár, mely mezőgazdasági terményeink egy részének földolgozására s így jobb értékesítésének előmozdítására van hivatva, a kezdet nehézségein és oda nem való vezetésén túlesve, ma már a prosperálás útján van. A múlt évben még 57 ezer korona veszteséget mutatott föl a gyár mérlege, az 1903. évi működés elegy-nyeresége 14209 K. lenne, amely elegy-nyereség 6381 K. tiszta nyereséget adna, de az igazgatóság mindazonáltal csak 34688 K. tiszta nyereséget tüntet föl, mert leszámolta az 1901. és 1902. üzleti évek termelési mizériáit és mert ma a gyár mérlege reális. A gyárnak ma új igazgatója van, aki tisztességesen és ügyesen dolgozik a gyár föllendítésén. Az igazgatósági jelentés tehát nem túlságosan optimista, mikor ezeket mondja:

Nem szabad vállalatunk jövőjével szemben sem kétségbe esnünk s még csak elkedvetlenednünk sem, mert új, egészen idegen szerű közgazdasági vállalatunk pár év alatt nemcsak elfeledtetli a múlt tapasztalatlanságán érzett bajainkat, hanem hova-tovább megnyugvásunkra való közgazdasági iparvállalattá válik, melyben méltó örömünk telik.

— **Meghívó.** A Kolozsvári Gazdasági Egylet folyó évi rendes közgyűlését 1904. április hó 10-én délelőtt 11 órakor tartja meg a Széchenyi téren levő Torna-vivodában, melyre a tagok azzal hivatnak meg, hogy e közgyűlés tekintettel a folyó évi III/25-én összehívott közgyűlésre és az alapszabályok 23. §-ára a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozat képes.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jelentés a múlt évről, tervezet ez évre.
3. Pénztári számadás felülvizsgálása, felmentvény megadása.
4. Folyó évi költségvetés.
5. Indítványok.
6. Titkár választás.
7. 4 földbirtokos választmányi tag választása.
8. 3 számadás vizsgáló bizottsági tag választása.

— **Utmutató gazdasági tudósítók részére.**

A földmívelésügyi miniszterium minden esztendőben ellátja a gazdaság tudósítókat utmutatóval. Az utmutató nemcsak a mezőgazdasági ügyekben szolgál kalauzul, de a gazdasági tanácsokat is ad. Az előjáró sorokban *Tallian* földmívelésügyi miniszter a gazdasági tudósítókhoz fordul, hogy legyenek a miniszternek munkatársai, legyenek jöltveői és oktatói az egyszerű földmivesnek, akik hozzáfordulnak tanácsért, utbaigazításért. Az első rész a gazdasági tudósítók tenni valót foglalja össze. A többiek

között haszonnal járhat a gazdák kártéví állatainak és az ellenük való védekezés népszerű ismertetése. Huszonhat ilyen kártéví állatot sorol föl a könyv. Jó szolgálatokat tennének a tudósítók, de főleg a lelkészek, jegyzők és tanítók, ha legalább azokat a kártévíket és az ellenük való védekezést ismertetnék, amelyek a gazdasági év során egy-egy vidéken veszedelmesebb mérvben jelentkeznek. Végigvezet az utmutató a földmívelésügyi kormányzat széles mezején, a mezőgazdasági közszolgálat minden ágába s az a célja, hogy az egyszerű földmives emberrel közöltessék mindaz a törvény és rendelet, melynek ismerete rá nézve hasznos és szükséges. Az erdőtörvény, továbbá az állategészségügyi és mezőrendőrségi törvény főbb rendelkezéseinek kívül megtaláljuk benne fontosabb munkástörvényeink és munkásvédő intézményeink ismertetését. Általában a mű tartalma a magyar gazdát érdeklő elsősorban és így a gazdasági tudósítók hasznos munkát végeznek, ha az útmutatóban foglalt felvilágosításokat és tanácsokat népszerűsíteni igyekeznek.

— **Borsó-zsizsik tanulmányozása.** A földmívelésügyi miniszter azzal bizta meg a m. kir. áll. rovtartani állomást, hogy a borsó-zsizsik legolcsóbb és legjobb irtási módját állapítsa meg, a mennyiben az ország igen nagy részeiben a zsizsik károsítása miatt nem lehet a borsót termelni. Ennek folytán — hogy az eddigi tapasztalatokat egybegyűjttesse — a rovtartani állomás (Budapest, II., Oszlop-utca 26.) felkéri azokat, kik borsót szoktak termelni, hogy érintkezésbe lépjenek a rovtartani állomással.

— **Az erdősités hazánkban.** A mesterséges erdősités ma már szép terjedelmű. Tavaly mesterségesen 31.794 holdat erdősitettek be. Az ültető anyagban még mindig mutatkozó hiány megszüntetésére 11 új, erdei facsemeték nevelésére szánt állami csemetekert létesített. Ez új kertekkel együtt azok száma 132-re emelkedett és 448 kataszteri hold területre terjedt. Termelőképessége ma 160 millió darab; tavaly 59 millió darab erdei csemetét osztottak ki ültetés céljára. A birtokosok 2902 csemetekertet tartanak fenn, ezek termeléséből 57 millió darabot ültettek ki.

— **A kopár területeken teljesített erdősitések állami segélyezése.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter azokat az anyagilag szorult helyzetben levő birtokosokat, kik a közgazdasági érdekből befásítandó kopár, futóhomokos s vízmosásos területeken az 1903. év folyamán önként erdősitéseket foganatosítottak, állami pénzesélyben részesítette, illetőleg a teljesített erdősitések közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg fölmerült költségek nagyságához képest 799 birtokos között 2338 k. hold kiterjedésű kopár területnek beerdősítése után, utólagosan 43,572 korona pénz-

segélyt osztott ki. A miniszter azonban az 1903. évben olyan kopár területek beerdősítése után, melyek birtokosai a pénzesélyek azonnal való kifizetésére rá voltak szorulva, az erdősitések teljesítésének beigazolása után azonnal már 12,560 korona segélyt fizettetett ki és ezen kívül még 16,191 korona államesélyt engedélyezett, úgy hogy 43,572 korona összeggel együtt az 1903. évre vonatkozólag, közhasznú erdősitések létesítésére összesen 1114 birtokosnak (3647 kat. hold kopár területnek beerdősítése után) összesen 72323 korona állami pénzesélyt adományoztatott. Az ilyen erdősitések létesítését a szegényebb sorsú birtokosok segélyezése hathatósan előmozdítja, az a körülmény pedig, hogy a nehéz s költséges munkálatok teljesítése körül nemcsak az állami kezelés alatt álló kopár területek birtokosai, de a magánbirtokosok is megbízható állami szakközegek részéről, kellő útbaigazítással látnak el, az ily közérdekű erdősitések létesítése iránt az érdeklődést mindjobb felkelti s azoknak nagyobb arányokban való megindítására igen alkalmas.

— **Burgonyatenyésztő közpponti telepek.** A felvidéken a népnek legfőbb tápszere, a burgony igen elfajzott, Tallián Béla miniszter a népet jobb vetőmaggal kívánván ellátni, elhatározta, hogy burgonyatenyésztő közpponti telepeket létesít, a melyek továbbtenyésztésre és szaporításra alkalmas fajokat termelnek. Ilyen telep eddig Bars, Nyitra és Szepesvármegyékben létesült. A közpponti telepen termelt anyagot papok, lelkészek, tanítók és jegyzők birtokán is tovább termelék és a fajtiszta anyagot kisgazdák között osztják ki, mert az a cél, hogy a vetőanyag mielőbb regeneráltassék.

— **Peť (porcellán-email-festék) mosható, porcellánszerű fal-mázolat.** Tejgazdaságokban, sajt- és vajkészítő helyiségekben, folyókók, fürdőszobákban, klozetekben stb. már régen súlyt fektetnek oly falfelületekre, a melyek egyszerű módon tisztántarthatók és ezáltal por, piszok, penész, zsírfoltok eltávolítását teszik lehetővé. — Amint szakörök kivétel nélkül kedvező ítéletei igazolják, ezen követelményeknek a Lutz-féle Peť (Porcellán-email-festék) felel meg legjobban, mivel ezen festékekkel porcellánszerűen kemény, sima és tartós mázolatot nyerünk, a mely mindenkör a legesélyesebb káros befolyás nélkül vízzel megmosható. Egy ily Peť-mázolat a közönséges olajfestéket úgy a könnyű tisztíthatóság, valamint tartósság és szép külső tekintetében jóval fölülmúlja és sehol sem szabadna hiányoznia, a hol mosható felületeket nyerni óhajtanak. Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festégyárossal által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. (1036. I.)

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközépp-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltóköcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:
Felelős szerkesztő és kiadó:
TOKAJI LÁSZLÓ.
Segédszerkesztő:
ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alapítókéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2 %-os

Záloglevélköcsönöket

nyújt és pedig 4%-os köcsönt földbirtokra: **50 évi törlesztéssel 4-95 százalékn.**, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2 %-os záloglevélköcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalékn és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 % évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőlyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó köcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményét. (1001).

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os záloglevelek, 3 %-os és 4 %-os nyereségmentes

A Nagyszebeni Földhitelintézet
törlesztéses jelzálogköcsönöket ad
2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely köcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltetelek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő:

- 1. 10 évi törlesztésre félévenként K. 65.04 f.
- 2. 20 " " " " K. 41.75 f.
- 3. 30 " " " " K. 34.79 f.
- A. legkisebb köcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.
- 1. 15 évi törlesztésre félévenként K. 48.52 f.
- 2. 25 " " " " K. 36.57 f.
- 3. 35 " " " " K. 32.05 f.
- B. legkisebb köcsön 5000 korona.
- 1. 30 évi törlesztésre félévenként K. 32.92 f.
- 2. 40 1/2 évi " " " " K. 29.69 f.
- 3. 50 évi " " " " K. 28.22 f.
- C. legkisebb köcsön 10.000 korona.
- 1. 50 évi törlesztésre félévenként K. 26.11 f.
- D. legkisebb köcsön 30.000 korona.

Az ötven évi köcsönök, csak földbirtokokra adatk, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után. Köcsönfolyamodványok az alulírttához benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készsével ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauőgynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

Erdélyrészi piaci ártudósítások.

A jelentés		Búza I. rendű	Búza II. rendű	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	Tej 1 liter	Vaj 1 kgr.	Tojás 5 darab	Réti széna q.	Őszi szalma 1 szekér	Tavaszi szalma 1 szekér	Lóhere-mag q-ként	Lucerna-mag q-ként	Tűzifa 1 köbméter	Marha hús 1 kiló	Asztali bor Hl.
helye	napja	m é t e r m á z s á n k é n t																
k o r o n á k b a n																		
Brassó	III. 31.	17:60	17:40	12:50	11:10	10:40	11:36	—14	1:60	—20	5:50	3:40	.	.	.	4:80	1:08	90—
Beszterce	III. 31.	18—	17—	14—	.	11:50	14—	—20	2—	—40	7—	3—	3—	132-134	134	7—	—88	80—
Dés																		
Dicsőszentmárton	IV. 1.	14:50	11—	11—	9:80	4:50	6:25	.	.	.	7:50	6—	—88	.
Fogarás	III. 31.	17—	16—	11:40	13—	8:40	12:50	—16	.	—40	4—	—80	80—	.
Gyulafehérvár																		
Közdivásárhely	III. 31.	17:30	16:70	12:35	11:98	11:75	12:30	—16	2:50	—20	4—	1:50	.	180-200	180	4:50	—80	76-100
Kolozsvár	IV. 7.	16:40	14:80	12:80	.	8:80	11:40	.	.	.	6:80	4:60	.	.	.	6:30	1:28	.
Marosvásárhely																		
Nagy-Szeben	III. 16.	17:60	17:50	12:86	13:24	11:20	12:10	—18	2—	—20	3:50	1:50	.	.	.	6—	120-280	48.60
Sepsiszentgyörgy	III. 31.	17:80	17—	13:52	11:80	12—	11:20	—25	1:80	—18	.	.	130	160	3.50	.	.	.
Szamosújvár	III. 31.	17—	16—	12—	11—	9—	11—	—24	1:60	—35	8—	4—	.	140-160	140	4:40	—80	66—
Szász-Sebes	IV. 1.	15—	12:50	13:50	12—	12—	14—	.	.	.	4—	2—	.	.	.	5—	1:06	.
Szászváros																		
Székelykeresztúr	III. 26.	11:20	10:50	8—	10—	8:10	10—	—20	1:50	—25	6—	2—	.	.	.	5—	—82	40—
Torda																		
Vajda-Hunyad	IV. 2.	16—	15—	13—	.	16—	12—	—20	2—	20—	.	.	.	90—	120	.	.	60-80

Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint
Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gonddal, angolnyelven és rafias eljárással készített kitanó minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisza, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!

csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamizott előhajtásos oltást messze felülmulnak!

Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű **lugasgyűjtemény ára:**

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállaltatik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) **Borfajok:**

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökeres fás és zöldoltványok ára tavaszi szállításra:

Ezer drb.	200 kor.
Száz drb.	22 " 50 fill.
Tíz drb.	2 " 50 fill.

b) **Csemegefajok:**

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb.	220—240 kor.
Száz drb.	25—30 "
Tíz drb.	3—5 "

Hazai szőlőfajok: — Filoxeramentes:

Szőlőkirály (Delaware)

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26°-os cukor és szokatlanul nagy szesztartalmu bora igen jó, hasonló a szomorodni másláshoz és madarához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbeli termések házasítására nem lehet eléggé ajánlani. A delaware francia szigetről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az érmellékre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kiméltán nevezhetjük a **cse.** Mindenütt megterem úgy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeivel fogva, **megérdemli, hogy kertjeinkben, barázdákon, kerítések és házaik fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint**

szőlőlugas tenyésztessék,

100 drból álló lugas-gyűjtemény csomagolva és postára feladva csak 10 korona

Borkirály!

Mintabor 2 korona.

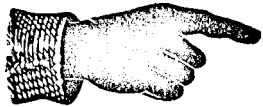
(Delaware!)

Ripária portális telepek!

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok! palackokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kívánatra vászabélyeg ellenében bővebb felvilágosítást vagy 1 korona utánvétel mellett minta bort küld: 1284

Az Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhid. (Biharmegye.)

Szőlőoltvány, szőlővessző és saját termésű boreladás.

Ela dok nagyváradi szőlőszetemből: **SIMA ZÖLD OLTVÁNYT** ripária portális alanyon fehér bakar, piros

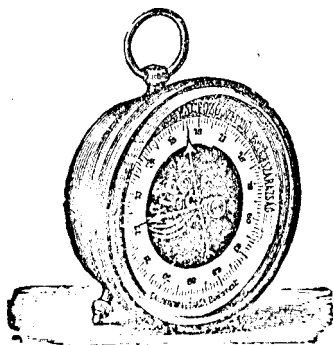
bakar, Olasz rizling, Nagy burgundi, Oportó, Carbenet fajokban, csomagolással együtt ezrét 92 koronával, Sauvignon 102 koronával, rupestris alanyon fehér és piros Chasselás 112 koronával számítva.

Ho-1 sima vesszőt (oltógalynak is) fehér bakar, piros bakar, furmint, szerémi zöld, szilvani, sauvignon, Oportó, Carbenet és Chasselás fajokban — csomagolással ezrenként 7 K. 50 fill. — 9 K. 50 fill. árral. Saját termésű nagyváradi fehér asztali ó bort

44 korona, ujbort 40 korona árban Hlitterenként, valamint ménes-gyorki saját termésű, **Kadarka, Carbenet merlot** finom vörös és Sauvignon fehér csemegeborokat, 4 évjáratból palackozva vagy hordóban, Ez utóbbi borok a pozsonyi kiállításon aranyérmét nyertek. — Kaphatók évjárat és minőség szerint Hlitterenként 50 frttól 85 frtig.

Molnár Lajos
szőlőbirtokos N.-Várad

1301

Calderoni és Társa Budapest, Váci-utca 1.

Anerold légsúlymérők, higany légsúlymérők, (Hygrométerek, nedvmérők), Lambrecht-féle polyméterek, Thermohygroscopok és időjelző készülékek (Weller-telegraph), csómérők, maximal-minimal hőmérők, melyeken leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok. Zivatarjelző hőmérők, vilajamos fagyjelző hőmérők, szoba hőmérők, melegágy hőmérők, kazal hőmérők, pincze hőmérők széles beosztással, keverők-hőmérők.

Burgonya-mérlegek és gabona-mérlegek, Must-, Bor- és Pálinka-mérők; hitelositett szeszmérők, hitelositott cukor-mérők.

Alambic Salleron készülék a bor szesztartalmának meghatározására.

Földmérő műszerek, aczélmérő szalagok vaskoroszten, Mérő-láncok rectificatióval, szög tüző korongok, szögtükrök, léptékek és rajzszerek.

Tábori, vadász és színházi látszóvok, Zeiss Busch és Goorz-féle prismás távesővek Szomfivog és orrcsüptetők, és védőüvegek, Fényképészeti készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1256

Megjelent! Megjelent!

Az egész continensen nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „**A török nő élete a társaságban és a háremben**” címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy úgy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expedíalom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrára, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Wegmann Frigyes

Malomépítész és hengerszékgyár ZÜRICHBEN.

Vezérigazgató: **Jakab István** mérnök,
Budapest, II., Horvát-u. 23.

Kéregöntésű és porcellán hengerszékek. Malomberendezési gépek és kellékek.

1283

Számtalan elismerés és kitüntetés.

1900. Paris Grand Prix,

1903. Kolozsvár díszoklevél.

Tessék árjegyzéket kérni

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket, tükörkereteket, Consolokat, szalon-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban teelölösség mellett.

*Régi keretek újbolí aranyosáát jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újbolí aranyozását a legjobb c-iszolt arannyal jutányos árban, felelölösség**mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, aranyosáért felelölösséget vállal.*

Becses megrendeléseit kérve,

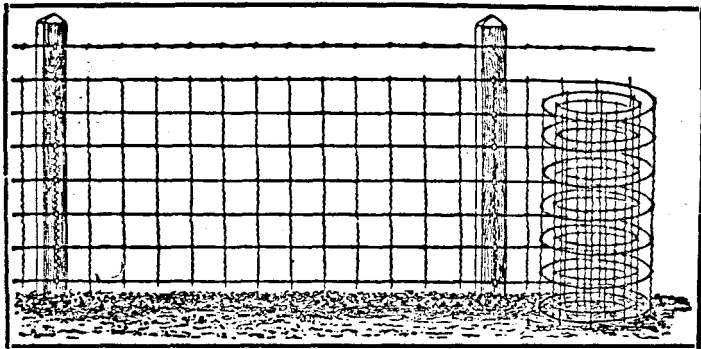
teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

1270

Bámulatos Olcsó Kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

1314

Hungária sodronyfonatát

mint a legezlszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot,

mely előnyénél fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság:

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

Körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel:

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-2, 2-5 és 2-8 mm. dróterösségűekből,

Sodronyerösség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négyz. mtrenkint fill.: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3 x 5 centiméter (hosszukás) lyukbőséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterösségben,

Sodronyerösség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négyz. mtrenkint mm.: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolásért, földadásért és kezelés költségeként számítok négyz.-méterenkint 1 fillért, de egy küldeménynél legalább 50 fillért.

Özelszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tüskések, tehát az átmászást megnehezíti. A fonat csavart szála — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányú pedig hullámosak, a szálaik összecusuzása ki van zárva.**Könnyű kezelés:** Kézszel meghuzva, egyszerűen a faduczokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összecusuzálódása ki van zárva. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fillér. Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostélyokat, ökr-szájkosarakat, szikrafogókat, szőlőfogozó rostákat, borszűrőket, cséplőgépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

A k.-monostori róm. kath. tan. alap. uradalom intézö gondnokságától.

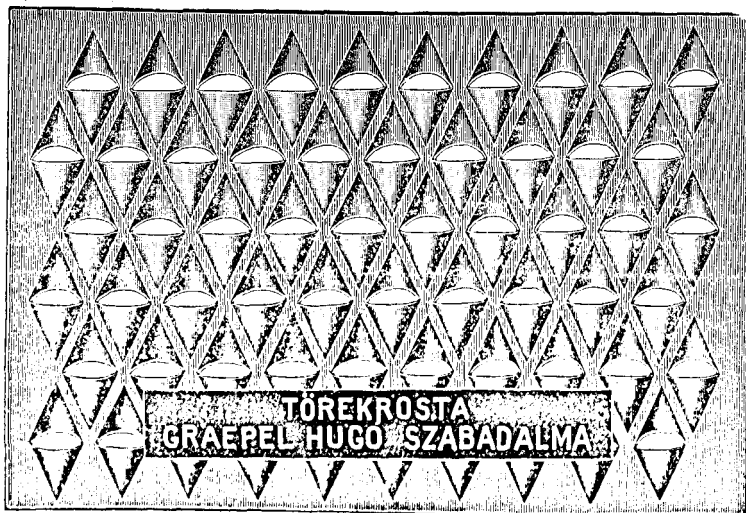
Sz. 152.—1904.

Haszonbéri hirdetemény.Az erdélyi róm. kath. Status kolozsmonostori uradalomához tartozó és **Bács község határán levő 320 kat. holdnyi** tagositott földbirtok, a hozzátartozó lak- és gazdasági épületekkel, lisztelő malommal 1905. évi márczius hó 1-étől kezdve, 1915. év február hó 28-ik napjáig haszonbérbe adatik.Alapul vétetik a jelenlegi 5500 korona évi haszonbér. Az erre vonatkozó ajánlatok **folyó évi április hó 27-ik napjának déli 12 órájáig** a megígért évi haszonbéri összeg 10%-nak bánatpénzül leendő csatolása mellett határozottan kifejtve azt, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket ismeri és elfogadja, az uradalmi intézö gondnoksághoz Kolozsvárt, monostori-út 132. sz. a. nyujtandók be. Ugyanott lehet megtekinteni vagy lemásolni a haszonbéri feltételeket is.

Kolozsvárt, 1904. márczius hó 26.

Nagy Dezsö,
intézö gondnok.**Rafain Jakab,**
ellenör.

1321

GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrósta.

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek 2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,
malomépitészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.**Figyelem!**

Arjegyék ingyen! Alapítva 1888.

Villamos kézi- és zseblámpák

fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, földbirtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkészek, vidéki orvosok, utazók és skikoresolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek. Izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus

1290

WIEN, IX./4. Sechshimmelgasse 14. sz. Félomelet 12.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozásokra [felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Állást keresők.

Szerény fiatal ember, ki ősszel gazdasági tanintézetbe akar menni, azonnali belépésre gya-kornoknak ajánkozik. Czim: Gyakornok Kolozsvár, Mikó-utca 44. szám. 1320

Különlék.

BÉLHURUT kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszertárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257

Cornides Károly és Társa. Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földelőző telep.

CIMBALOM részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-rább megtanulható az ön-tanulási, saját kiadásom-ban megjelent, cimbalom-iskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvéttel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. VARGA PÁL cimbalomgyártó. 1182

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában,

u. p. Koncza.

kaphatók

leszállított áron

Francia perje csomós ebir

Fűmagvak.

Cserhádi tanártól meghonosított

óvári tak.-répamag

melyet a magyaróvári szarvas-mathatény-egylet parasztagdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bõtermőség és eltartatóságaért. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9—15 mm. termett:

duppai zab

lóbab

pernai lenmag

székely tengeri, korai

királyné tengeri,

legbõvebben termõ

1902. Budapesten 2 első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt

gulyabeli tehénekért és 3 éves bikákért

2 első díj.

Ezen gyorsan fejlõ, edzett hatalmas csontozatu 2—3 éves

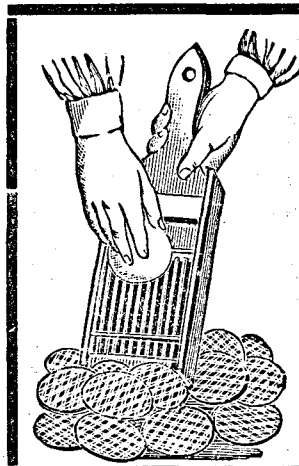
magyar

bikákból

állandó készlet, árak 500—1500 korona. 1253

Utolsó eladás 1600 koronás bika.

Bajor I.
angol írói-szabó mûtermében
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Mikós-u. és Mátyás király-tér sarok, Hintz-ház, bejárat Wesselényi-u. felõl — a legújabb minták szerint és legjobb szövetekből rendkívül igényesen vállalatunkból ruhad- és díszöltönyök, valamint gazdasági ruhák! 1120

Nélkülözhetetlen háztartási cikk

a VIKTORIA-gyalu, mely egymaga pótolja a tök-, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepõ szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél.

VIKTORIA-gyalugyár BUDAPEST, 1233
Nagykorona-utca 11. szám.
Viszonyelárusítók kerestefnek.

Nemes harosi kanári

(Trute törzs) nappal és világitásnál változatosan éneklõst 15 napi próbaidõvel küldök, nem tetszõt kicserélem vagy a pénz visszaadom. Tenyészdem több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve. Csomagolás ingyen. **Ováry József, Rákosliget** (saját házbán), a kanári tenyésztõk egyletének tiszteletbeli elnöke. Képes árjegyzék 50 oldalra terjedõ ututással bérmentve. 1236

Képek
Fotóhagyomány
mûintézte
készíti a legjobb
mindennemû-
nyomtatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

PÉNZ

4°-os törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzüintézetektõl a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15 — 65 évig terjedõ idõtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedõknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedõ idõre

gyorsan és diszcreten.

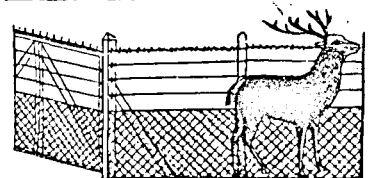
Bank- és magán dõsságok convertálása.

Meller Lajos és Társai bankbizomány

Budapest, VI., Dávid-utca 15. (Törvényszékileg bejegyzett cég).

1317.

(Válasz bélyeg)

Szebb, tartósabb és olcsóbb, mint a fakerítés az én

Drótfonat-kerítésem

körülkörtelésekhez és barmfi-udvarokhoz!

Elsõ ordélyi drótszövõgyár

Haltrich A. Medgyes.

1311

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatatlanul kedvez főárudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereségénél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyeresémet és pedig:

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,

a 100.000 kor. főny. a 74366. sz. sorsj.-re.	a 80.000 kor. főny. a 83061. sz. sorsj.-re
a 100.000 " " az 52528. " "	a 70.000 " " a 81161. " "
a 100.000 " " a 94780. " "	a 70.000 " " az 5498. " "
a 90.000 " " a 109780. " "	a 60.000 " " az 51613. " "
a 90.000 " " a 83610. " "	a 60.000 " " a 76347. " "
a 90.000 " " a 92787. " "	az 50.000 " " a 4036. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyeresémet.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeresémet

jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresémet a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeresémet 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 1 a 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 korona és még sok egyéb; összesen 55.000 nyeresémet és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1/1 " " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó év április hó 17-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főárudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körút 46/a. I. fiók: Váci-körút 4/a.

II. fiók: Múzeum-körút 11/a. III. fiók: Erzsébet-körút 54/a.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA bankháza Budapest. 1318

Kérek részemre..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget..... korona összegben { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (bélyegeken) } A nem tetsző törendő.

Pontos cím:

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		254.972.72 "
	Összesen:	2.124.972.72 K.
1901. évi fölösleg		90.349.— K.
1902. " "		59.782.36 "
1903. " "		109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módok szerint.

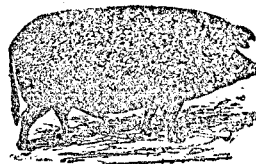
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.

1013

az igazgatóság.

100 darab

3 hónapot

töltött

szép fehér

mangalicza malacz

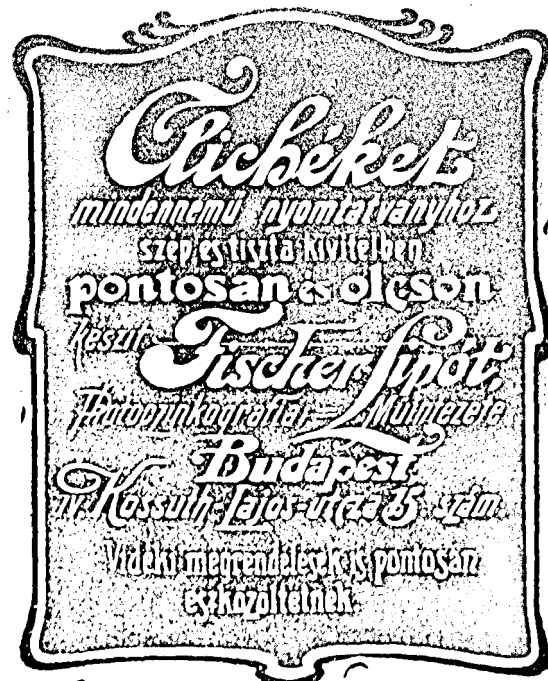
eladó.

Megtekintethők és értesítés

nyerhető: 1322

Lőfi Endrénél

Bethlen-Szent-Miklóson.

1011